

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

ZSIDÓ FELEKEZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Előfizetési feltételek:

Budapest, VI., väczy körút 23

SZERKESZTI

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.—

Félévre 4 „ —

Negyedévre 2 „ —

hová minden küldemény intézendő.

SZABOLCSI MIKSA.

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tartalom : A „Kreuz-Zeitung“ szomorú esete. — Tetuanból. Az ottani zsidók szokásai és erkölsei. (Tárczacikk.) — Az új kórház érdekében. — Haynald Lajos. — Az igazi ok. — Deutsch Henrik. — A zsidó étel szabályok. — Neila. Elbeszélés a zsidónépéletből. — Előfizetési felhívás. — Heti naptár. — Hírek. — Hirdetések.

A „Kreuz-Zeitung“ szomorú esete.

Nagy figyelmet érdemlő események folytak le az utóbbi időben Németországban. Kezd világosodni. A Junkerek, a Muckerek, a maradiak, a világosság ellenségei főközlönyét, a „Kreuz-Zeitung“-ot olyan csapás sújtotta, melyet a kolompós és nyája nem egyhamar fognak kiheverni.

Nagy reményeket fűzött a jelenlegi német császár trónraléptéhez a reakzionáriusok hada. Az első proklamáció, melylyel az ifjú császár népével tudatta, hogy ősei trónját elfoglalta, oly hangon volt tartva, hogy a konzervatívek ujjongva foglalták le II. Vilmost kizárólag a maguk számára. És akkor a világ nemsokára érdekes dolgokat tudott meg. A „Kreuz-Zeitung“ jónak látta, hogy egy bizonyos gyűlésről beszéljen, melyet a konzervatív párt a német hadsereg vezérkari főnökének, gróf Walderseenek házában tartott és a melyben Stöckeren és satellesein kívül az akkori trónörökös, a jelenlegi császár, és ennek neje is részt vettek. Ezt a hírt, mely akkor mindenütt mély benyomást tett, nem czáfolták meg.

A „Kreuz-Zeitung“ már most vigan haladt tova; eljöttek hitte az ő aranykorát. Belekötött minden pártba, mely nem az ő táborához tartozik és untig ismert szemtelen, pöffeszkedő modorával a császár köpenye alá bujva, büntetlenül vélte üzhetni játékát.

De végre is a császár meguntta ez üzelmeket, és oly lépésre határozta el magát, mely,

amilyen szokatlan, époly mélyreható következményeket vont maga után. A hivatalos „Reichsanzeiger“ utján visszautasította a „Kreuz-Zeitung“ viselkedését, kijelentvén, hogy egy pártnak sem áll jogában, hogy a császár személyét kizárólag maga számára lefoglalja.

Ezzel a „Kreuz-Zeitung“ el volt némitva és ezt a csapást nyomban követték mások. Rauchhaupt, a német konzervatívek egyik főoszlopa, nyílt levélben megtagadta a „Kreuz-Zeitungot“, mire Hammerstein ur, a lap főszerkesztője, kénytelen volt töredelmesen bevallani, hogy a háta mögött nem állott senki és csak a saját maga nevében beszélt.

A fent említett híres antisemita gyűlés tekintetében egy félhivatalos közlemény utján megtudta a közönség, hogy Vilmos herczeg, a jelenlegi császár, midőn annak idejében nejével megjelent a gyűlésben, nem tudta, hogy gróf Waldersee Stöcker urat is meghívta.

De ezzel még nem volt kiűritve a keserűség pohara. Stöcker ur elértvén a leczkét, melyet a császár nyilatkozata egyuttal az antisemita izgatónak is adott, összehívta hiveit liquidáló gyűlésre, melyben ki lett mondva, hogy a „keresztény-socziálisok“ ezután lemondanak minden nyilvános törekvésükről.

Mi pedig Philippsohnnal azt mondjuk: „Und Licht wird doch nie Finsterniss.“ *Sch.*

Az új kórház érdekében.

Beavatott kormánykörökben nem hiába rebesgetik, hogy az ország pénzügyeinek javulásában, az egyensúly helyreállításában mily nagy része van az országgyűlési pénzügyi bizottság elnökének. A művelet, melylyel *Wahrmann* Mór, mint a pesti zsidó nagyhítközség elnöke a megakadt adakozásnak az új kórház javára új, friss lendületet adott, valóban genialis finansierra mutat. És ha eddig e kiváló finánczpolitikus ritka tehetségeinek az állam vette hasznát, most felekezete ügyének tett nagy szolgálatot.

A nem épen nagyon tágas kör, melyből minden alkalommal az adakozók kikerülnek, már majdnem egészen ki volt merítve, az új kórház költségeihez pedig még egy nagy csomó pénz hiányzott. A hitközség elnöke ekkor az adakozókhoz azt a pompás körlevelet küldte szét, melyet lapunk mult heti számában ismertettünk, és melynek eredménye valóban meglepő. Persze, persze hogy ilyen művelet csak ott sikerülhet, ahol olyan adakozók vannak. Mert, hogy arra a gyöngéd célzásra rögtön újból és busásan megadóztatták kasszájukat, az igazán nemes cél ismételt előmozdítására — ép úgy válik becsületére a derék adakozóknak, mint magának a szép példával előre járt hitközségi elnöknek. Természetes, hogy az adakozók sorába csak most lépők és még lépendők iránt nem kevésbé igaz elismerésünk.

Azok közé, kik már elébb eszközölt adományait az említett körlevél következtében felemelték, az utolsó hét-

ben a következők sorakoztak: *Wechselmann* Ignácz lo-
vag, ki 2000 frtos ágyalapítványát 5000 frtossá emelte fel,
Adler Mór 1500 frtos, *Nagel* Armin 1000 frtos,
Stern Miksa 1000 frtos, *Gompercz* Zsigmond
1000 frtos, *Hay* Ignác 700 frtos, *Névtelen* 1500 frtos,
Névtelen 1000 frtos adományait 2000—2000 forintos
ágyalapítványokká egészítették ki.)*

Mint új adakozók jelentkeztek: Özvegy *Frankl*
Hermina 2000 frtos ágyalapítvánnyal, *Névtelen* 1000
frtos, *Wodianer* Fülöp 500 frtos, *Dr. Schön-*
berg Ármin, *Salomon* és *Wellis, Fischer*
Ignác gyáros, 300—300 frtos adományokkal.

Az új kórház költségeihez közel **45.000** forint
hiányzik még.

Haynald Lajos.

A király és a pápa, számos világi és egyházi
hatóság és társadalmuk nem egy kiváló alakja állottak
be a tisztelgők sorába, hogy Haynald Lajos bibornok
érseket áldozársága ötvenedik évfordulóján üdvö-
zöljék. S ő méltán megérdemli a kitüntetést figyelmet,
melyben a legmagasabb körök úgy mint polgártársai

*) Lapunk mult heti kimutatásában tévesen említettük, hogy
hatvani *Deutsch* Bernát 1000 frtos adományát 2000 frtos ágy-
alapítvánnyá egészítette ki. E felemelést hatvani *Deutsch* Sándor
az elébbinek veje eszközölte. Hatvani *Deutsch* Bernát mindjárt
az első, adakozók közt 4000 frtos ágyalapítványt tett.

Tetuánból.

— Az ottani zsidók szokásai és erkölcei. —

Az »Alliance Isr. Universelle« utolsó évi
jelentéséből vesszük ki a következő felette érde-
kes cikket, melyben *Beuchimol* Izsák, érte-
kezik a tetuani zsidók erkölceiről és vallási
szertartásairól.

Tetuan marokkói város a Földközi-tenger
közelében, a *Martil* folyó partján; 25,000 la-
kosa van.

Beuchimol cikkét alábbiakban adjuk:

A zsidó negyed.

Legfeljebb nyolczvan éve annak, hogy a zsidó
városrész fennáll; azelőtt a *mellah* a város közepén,
az arab negyedben volt. Történt azonban, hogy *Mu-*
ley Soliman szultán 1808-ban nagy mosét építettett
Tetuanban. Az uralkodó megbizottja, ki az imolát
megszemlélte, nagyon szépnek találta, de kifogásolta
azt, hogy zsidó házak környezik. A szultán aztán,
hogy ezen a bajon segítsen, meghagyta a zsidóknak,
hogy költözzenek a város más részébe, hol ingyen
kaptak háztelkeket.

A gazdagok azonnal új házakat építtettek, s a
zsidó negyed most is legszebb része *Tetuan*nak. A
szegény zsidók számára mérsékelt megváltási díj fe-
jében a kormány építtetett lakásokat.

A zsidó negyednek három része van: *Meca*,
Maghzen és *Juderia*. Három nagy út szeli őket; a ki-
sebb utcák csak részben kövezettek, vagy épenség-
gel nincsenek burkolva, s azért télen nagyon
sárosak.

Világításról a város nem gondoskodik; csak
egyes családok aggatnak ki lámpákat, és így az ut-
cák annyira — amennyire mégis csak ki vannak vi-
lágítva.

A negyedben 318 ház van; *Juderiában* 178,
Mecában 93, *Maghzenben* 47. *Juderiában* vannak a
legszebbek. Kötemeletes ház csak egy van, hol szá-
mos szegény család lakik.

A negyed már nem elégti ki a mostani lako-
sokat, kiknek izlése fejlődött, igényei növekedtek.
Mindamellert a zsidóknak nincs joguk, hogy a mel-
lahon kívül települjenek le.

Fiu születése.

Hogy mily czeremóniákat követnek a gyer-
mek születésekor az teljeséggel a gyermek nemétől
függ. Fiu születése általános elégtültségét kelt a csa-

papi pályája félszázados jubilemán részesítik. Megelégedéssel tekinthet vissza azon hosszú időre, mely lefolyt, mióta a fiatal pap először mutatott be papi áldozatot; mert félszázados áldásdus tevékenységét mind megannyi dicső és ékes mozzanat jelöli úgy hazánk, mint a katolikus egyház történetében. Mint ügybuzgó főpap és alapos képzettségű politikus, mint tudós író és szellemes szónok egyaránt kimagaslók Haynald bibornok-érsek kiváló személyisége, mely hazánk hazafias és tudományos, művészi és társadalmi mozgalmában oly előkelő szerepet visz.

Messze vezetne, ha ebbeli buzgó működését e helyen érdem szerint méltatni akarnók. Ám ünnepejük mások sokoldalú tevékenységét mind eme nemes ügykörben; dicsőítsék mint az Ur szellemében működő lelkipásztort és mint éles szemű államférfiut, mint tekintélyes tudóst és mint a művészet hatalmas pártfogóját, mi az embert tiszteljük és becsüljük legelső sorban Haynald Lajosban és mint olyannak akarjuk szaporítani a magas jubiláns előtt hódoló szeretettel letett babérokat egy igénytelen levélkével.

Mert a mindig nyájasan mosolygó főpap, ki humanus, szivélyes bánásmódjával már az első pillanatban megnyer mindenkit, ki szerencsés vele érintkezésbe léphetni, vonzó külseje mögött egy igazán nemes szívet rejteget. Tanuskodik erről az emberbaráti alapítványok egész sora, melyeket fejedelmi bőkezűséggel létesített és melyek örökemlékezetüvé fogják tenni általánosan tisztelt nevét. De tanuskodik

fenkölt szelleméről és nemes gondolkozásáról azon magatartása is, melyet a zsidósággal szemben tanusított. Ő nem tartozott soha azok közé, kik a szerint itélik meg embertársaikat, a mely vallás elvei szerint imádják az istent. Erdélyi püspöksége korában akárhányszor történt, hogy az ottani zsidóság, ismerve páratlan igazságszeretétét, őt választotta vitás esetekben békebiróvá. Az erdélyi zsidók akkori főabbija, Friedmann, kivel botanizálás közben ismerkedett meg Haynald, az ötvenes években igen jó ismeretségben állott a katolikus főpásztorral, ki nála képezte ki magát a héber nyelv tudományában és vele vitakozott gyakran világbeli elvi dolgok felett. E gyakori érintkezés a zsidó rabbi-val adta meg az impulzust a tudós püspöknek arra is, hogy a héber régiség-tannal foglalkozzék, melyről egy nagybecsű munkát írt és felolvasásokat is tartott a tudományos Akadémián.

Bár ily kis vonások is elegendők Haynald humanus bánásmódjának és nemes gondolkodásának jellemzésére, mégsem szabad e helyen megfeledkeznünk egy cselekedetéről, melylyel a zsidóságot örök hálára kötelezte. Önzetlen felebaráti szeretetének legkiválóbb bizonyítékát szolgáltatta a jeles főpap azon pásztori körlevéllel, melyet 1884-ben intézett egyházmegyéje papságához. Midőn az antisemitismus mérges miazmája a kalocsai egyházmegyében is terjedni kezdett, a bölcs bibornok-érsek sietett alárendelt papságát egy pásztorlevélben óva inteni az e mozgalomhoz való csatlakozástól, felemelve a keresz-

ládban, míg a leánygyermekkel édes keveset tördnek.

Az újszülött fiut örömrivalgással üdvözlük; a kiáltást *Abargualasnak* hívják, asszony kezdeményezi. Ezután a szülésznő bejelenti a gyermek érkezését. Ha az anyát nyugodtabb helyre elkülönítették, a család egyik előkelő tagja felnyitja a piczike száját, melyet megérint mézbemártott ujjával. Most már szoptathatják az új világpolgárt.

Ezt, amíg az anya erősebbé lett, egy családbeli nő, vagy pedig idegen asszony eszközli.

Még az est beállta előtt elhelyezik a *sémót* nevű bárczákat, mikre angyalok és próféták nevei vannak nyomtatva. A kilencz bárcza közül hármat az ajtó külső oldalaira, egyet-egyet az ajtó oldalaira, hármat az anya ágyfüggönyeire egyet, az anya feje fölé illesztenek.

Este olajlámpát gyújtanak, melynek másnapig kell égnie.

A körülmetélés napjáig egyéb gyermekies és babonás szokásokat is követnek.

Abi habben.

A körülmetélést megelőző szombatn ülik meg az abi haben nevű ünnepet. Az atya már kora reggel ünneplőt ölt és miután meghallgatta a tiszteletére

hangoztatott abargualas kiáltásokat, a zsinagógába megy, a hol a legjobb helyet tartogatják fenn számára.

Atyja és apósa közé ül egy nagy Dávidpajzsa alakú lámpa alá: a lámpán tizenhárom láng van; vagyonos családnál 25 lángot égetnek.

Mindazok, kik az ünnepélyre hivatalosak, kötelességüknek tartják, hogy mutatkozzanak a templomban, de nem kell ott maradniok. Csak a legközelebbi rokonok maradnak végig. Az istentisztelet alatt a paitan (énekes) oly imákat dalol, melyeket máskor csak olvasni szoktak.

Az istentisztelet végeztével egy megbizott az ajtóba áll és meghívja a jelenlevőket az ünnepélyre.

Otthon ismételt Abargualas fogadja a vendégeket, kik helyet foglalnak a terített asztalnál. Kizárólag kemény tojásokat tálalnak fel, miket száraz kalácscsal fogyasztanak. Csemegé gyanánt édességeket és diókat esznek. Csak gazdag családok tálaltanak jófele lakomát, melynek jóétke az *adasina* nevű meglehetősen emészthetetlen étel, mely már előző nap készült burgonyából, kemény tojásból és sok husból. Ha közkemenczében készítették, akkor *orizának* hívják, és kevésbé költséges. Ez ételek rendes szombati ételek.

tény felebaráti szeretet nevében vallása jelképét: a keresztet az ártatlanul üldözött zsidók védelmére.

Kifejti e körlevélben az ő saját, a vallási türelmességen alapuló álláspontját, megdicséri papjait azért, hogy az antisemitizmus machinatióitól addig is távartották magukat és szívökre köti, hogy az ország összes lakosait felekezetre és nemzetiségre való tekintet nélkül szeretettel övezzék körül.

Ily nemes példát mutatott a biborosérek ez ügyben is, mint annyi másban, hol ambícióval vitte a vezérszerepet, mely nála mindig és minden alkalmal a legjobb kezekben van.

Mi természetesebb tehát annál, hogy egy ily kitűnő férfiú örömnépén a nemzet legjobbjai nem késnek beállítani üdv- és szerencsekívánataikkal s mi természetesebb annál, hogy azok közül kik Isten áldását kérik az ősz főpapra mi zsidók sem hiányozhatunk. Őszinte szívvel kívánjuk, hogy az egek ura tartsa meg a zsidóságnak e derék védnökét az egyház, a haza és az emberiség javára még sokáig és hogy Haynald Lajos messzire fénylő, dicső és nemes példája a katolikus klerus körében számos követőre találjon.

Dr. F. T.

Az igazi ok.

A Berlinben megjelenő »Jüdische Presse« című zsidó felekezeti lap pétervári levelezője tollából rendkívül érdekes cikket közöl, mely megvilágítja az oroszországi

embertelen zsidóüldözések valódi okát. Ez az ok olyan természetű, a melyért nincs mit pirulnunk. A levelező egy igen előkelő állásu orosz államférfiutól, ki mint elfogulatlan ember tőle telhetőleg mindent megszokott tenni a zsidóüldözések ellen, megkérdezte, hogy a jog- és igazságszerető férfiak miért nem szólalnak fel újabb időben is a gyalázatosságok ellen.

„Az most is megtörténik“, felelt az államférfi, „és ha jelenleg a jog- és az igazságszerető férfiak védő szava kevésbé hatásosnak bizonyul, ha legőszintébb és legjobb-akaratu beavatkozás pusztán hangzik el most, úgy vádolja azon nihilista és demagog hitsorsosait, kik gyalázatos üzelmek által a zsidóbarátok minden erőlködését meghiusítják és a legékesb szóló védelmét is megczáfolják. Valahányszor a zsidók védelmére szót emel valaki, mindannyiszor újabb meg újabb hőstetről szól a világ, mit zsidó nihilistáink elkövetnek, kik ugyszólván az összes politikai vétségekben részesek. És a mi különösen csodálatos: az összes zsidó nihilisták a mivelt osztályhoz tartoznak és majdnem kizárólag a tanulók sorából valók, a kiknek a kormány pedig majdnem teljes egyenjogúságot adott. Már annyira fejlődtek a viszonyok, hogy nemrégiben a minister úgy nyilatkozott hogy minden zsidó tanulóban egy leendő demagogot lát! Ha valakinek eszébe jut, hogy a zsidók jogkörének kiszélesítését javasolja, úgy bátran el lehet készülvén az ellenvetésre: „Mielőtt ön jogkörkiszélesítésért sikra száll, vegye tekintetbe, hogy a mivelt zsidók miként használják fel a már rájuk ruházott jogokat és szabadsalmakat, mire használják fel miveltségüket és az ezzel

Talamo.

A körülmételést előző napon ülik meg a talamot. A vendégek naplementekor jönnek az ujszülött házába, hogy ott imádkozzanak. Az ima után édeségeket, kávé vagy citromlét visznek körül. Ha a vendégek távoztak az atya a szoba ajtajához ül, egy fodros selyemkendőt tesz nyakára, és a kendő csücskeibe gyűjtögeti a pénzt., melyet a vendégek adnak. Köszönet fejében kétszer ejti ki az adakozó revét. Jobb családoknál ezt a szokást már elhagyták.

Ha a vendégek távoztak, a *sámmes* létrára mászik és a falra erősíti a *bazzart*, mely olyan mint a függő almáriom; a komasszony ezt szépen feldisziti, mialatt a fodrász megfésüli az atyát és komát mig valaki piuti-imákat énekel. A fodrászt ezután megajándékozzák.

Körülmételés.

Másnap kora reggel a *sámmes* bejelenti, hogy idején van a reggeli imát végezni — A *kaddis* a *tefilla* de berit mila, így hangzik a figyelmeztetés.

Templomba mennek, hol ismét diszhely illeti az apát. Hétfőn és csütörtökön az ő tiszteletére kihagyják a *szelichotot*.

Az ima végeztével a *szolgák* három, vagy öt *viaszgyertyát* gyujtanak és az atya elé állanak; a

sámmes *mirtuságakat* osztogat a *hívek* közt. A *szolgák* világos nappal is égő *gyertyákkal* kísérik haza az atyát.

A szobában, hol a szertartást végzik, a *bazzar* alatt asztal van, melyen öt *gyertya* ég. Az asztaltól jobbra *karosszék* van, melyben a *koma* helyet foglal és a *gyermeket* itt kell tartania.

Elvégzik az imát.

— *Saca al nino*, szól valaki.

Ez *spanyol* nyelven azt jelenti, hogy hozzák el a *gyermeket*.

A család egy tagja elhossa a *diszben* öltözött *kisdedet*. A *mütét* maga nem jár külön *szertartással*.

A *véres* *kendővel* a *mezuzá* alatt megjelelik az *ajtót*, hogy *Eliás* próféta, ki a *hagyomány* szerint *meglátogatja* a *házat*, meggyőződjék felőle, hogy a *körülmételés* megtörtént.

Ezután *megteritik* az *asztalt*, melynek közepére *fektetik* a *gyermeket*. Ezt a *rabbi* *karjaiba* veszi és *megáldván* az *egész* *családot*, a *legifjabb* *sarjat* is *megáldja*.

A *férfiak* *maguk* *reggeliznek*; a *nők* csak *utánuk* *ülhetnek* *asztalhoz*.

(Folytatjuk.)

járó jogokat! Bármily kevésbé jogosultak is ez ellenvetések, mégis lefegyverzik a zsidók védelmezőit. Igen, véleményem szerint a legsúlyosabb vád, mit az orosz zsidók ellen emelhetnek, a zsidó tanulók és tanulónők részvétele politikai vétségekben; e vádban van az orosz zsidók érdés gyűpontja, mert a többi vád vagy jelentéktelen, vagy tarthatatlan. Én épp oly kevésbé hiszem azt, hogy „a zsidók kizsákmányolják a népet az uzsorával,” mint azt, hogy „a zsidók velük született ellenszennyvel viseltetnek minden fizikai és termelő munka iránt.” Én magam szemleutamban eléggé meggyőződtem a zsidók kétségbeejtő szegénységéről, példátlan elégedettségükről és ritka munkakedvükről. De a zsidók részvétele a nihilista üzelmekben tagadhatatlan tény. És ha kérdem, hogy van az, hogy a zsidó nép, mely különben oly praktikus és vallásos, oly mozgalom által ragadtatja el magát, mely ép oly veszélyes, mint istentelen, úgy nem találhatok más, csak félig meddig elfogadható okot, mint épp a vallástalanság terjedését, mely a miveltebb zsidókörökben ölt nagy mérvet. Ha a zsidó tanulóifjúság gondosabb vallásos nevelésben részesülne, úgy alig tajulhatna úgy el, hogy a nihilizmusnak dobja oda magát. Ha a zsidók csakugyan komolyan törekednének szomorú sorsukat megjavítani, úgy első sorban arról kellene gondoskodniok, hogy zsidó neve sohasse forduljon elő a politikai bűnösök lajstromában. Csak ezáltal ragadják ki ellenségeik kezéből a legveszélyesebb fegyvert, csak ezáltal javíthatják idővel biztosan sorsukat és érhetik el jogkörük kiszélesítését. A legbiztosabb mód erre a vallásos nevelés emelése és fejlesztése, ami pedig csak egyedül a zsidóktól függ.“

Eddig az orosz államférfiu. És most Oroszországból térjünk vissza — Magyarországra. Az orosz államférfiu nézete nem áll egyedül, előkelő orosz lapok is felemlítették már panaszolkodva, hogy a zsidók őriási számmal vesznek részt a nihilista összeesküvésekben és Oroszországot rossz színben tüntetik fel Nyugat-Európa előtt.

Vonjuk le ebből a tanulságot, nem antiszemitáink számára, mert azokkal szóba állni nem lehet és nem érdemes, hiszem az ő gyűlölközésük részint kenyérkereset; részint azon örök emberi tulajdonságból származik, mely ellen — a nagy német költő szerint — maguk az istenek is hiában küzdenek. Saját felekezeti kishitű tagjainak ajánljuk figyelmükbe e sorokat, azoknak, kik zsidók — de nem szívesen. Azoknak, a kiket elleneink üres, vak lármája elbolondított és elbódított, kik elvesztették önbizalmukat, önérzetüket és lelkük mélyén nagy titokban némi hitelt adnak a reánk szórt rágalmaiknak. Olvassák el e sorokat és gondolkodjanak!

Gyáva-e az a zsidó, ki résztvesz olyan politikai akcióban, mely által minden perczen ki van téve annak, hogy elveszti életét, vagy Szibéria sorvasztó bányáiba hurczoltatik?

A hatalom alázkodó, görnyedt hátú szolgálja-e az a zsidó, a ki megvetve a hatalom minden csábját, odaveti magát az örök küzdelem karjaiba, minden perczen készen a martiromságra?

Önző, haszonleső-e az a zsidó, ki a helyett, hogy vagyonszerzésére gondolna és nyugodtan ülne kályhája mellett pénzeszacskóin, mint ezt az atyuska hű alattvalói, az őhitű kalmárok teszik, mitsem törődik önmagával, boldogságával, hanem odadobja magát áldozatul az összességért?

Idegen test-e a nemzet testében, nemzetet nem ismer-e az a zsidó, kinek egész lénye felolvad nemzetének szeretetében és a ki meghal örömmel abban a boldog hitben, hogy egy lépéssel előbbre vitte nemzetét a szabadság felé?

Mert bármit is mondjanak a nihilistákra, nem önzők, nem gyávák, nem gonoszok és a ki a dolgok mélyére tekint, jól tudja, hogy minden alkotmányosságra törekvő embert nihilistának mondanak Oroszországban, mint a 20-as és 30-as években Németországban demagognak mondtak mindenkit, a ki parlamentárizmst követelt!

Az orosz zsidók fenséges bosszút állnak a nemzetben, mely kizárja, sanyargatja, elnyomja őket, kizárva felekezetiüket minden jogból.

Segítenek neki kivívni szabadságát!

Az elnyomott szolgák szabaddá teszik urukat! A sanyargatott rabok felszabaitják a kegyetlen porkolábot!

Igy boszulja meg magát az önző, haszonleső gyáva, nemzetellenes zsidó!

V.

Deutsch Henrik.

Dr. Kohn Sámuel egyik hitszónoklatában egyszer arra figyelmeztette hivatottait, hogy ne várjanak éltük utolsó napjáig, ha jótékonyságot akarnak gyakorolni; szerezzék meg önönmaguknak is azt a gyönyörűséget, hogy lássák mire fordítódik az általuk felajánlott adomány. Hogy ezen erkölcsnemesítő eszméért ő maga is férfiasan sikra száll, ezt megmutatta f. hó 15-én, midőn egy bizottság élén Deutsch Henrik, az orsz. izr. tanítóképző igazgatója érdemeit ismeretes ékesszólásával méltatta.

De ki alakította meg e bizottságot? Ki tudta, hogy Deutsch Henrik mikor lesz 70 éves?

Néhány évvel ezelőtt könyvei között ült Deutsch H. és egy vaskos kötet lapjain mélyedt el gondolata. „Megvan!” szólt végre, észre sem véve, hogy valaki háta mögött áll. „Mi van meg?” kérdém — és ekkor megmutatta a „Tár”-ban, hogy az ő számitása most már biztos, mert a mely évben ő született, akkor Ab hó kilencedike »nidche« volt. Így utott a titok világgá. Azt is tudtam, hogy Dr. Kaufmann Dávid, semináriumi tanár a legőszintébb baráti érzelmeket táplálja Deutsch H. iránt, minthogy pedig ismeretes dolog, hogy dr. Simon József, az orsz. s. iroda lelke

mindenhová készséggel szegődik, a hol a magyar zsidóság dicsőségének emelését czélozzák és ő is miként Wahrmann Sándor ur igazi tisztelője Deutsch Henriknek, Adler Gyula bankár ur pedig Deutsch Henriknek tanítványa: tehát kész volt a bizottság. Ismervén Deutsch H. jellemét, nem akart a bizottság nyilvános zajjal működni. De a zsidó hitközségeket egy felhívásban értesítette, hogy van a magyar zsidóságnak egy embere, a ki élt és küzdött a magyar zsidóságért és tudományáért, róják le most a tartozó hálát, hadd buzduljon más is a jó példán.

Es a magyar zsidók nem feledkeztek meg arról, a ki egyenjogositásukért küzdött, a ki a zsidók közvéleményének hű tolmácsa volt az „Izraelita Közlöny“-ben, a ki iskoláiknak magyar érzelmű tanítókat nevelt, családjaiknak magyar imakönyvet, ifjaiknak magyar bibliát szerzett. Igen a magyar zsidóság megtisztelte magát, midőn e testileg megtört, de szellemileg meg nem fogyatkozott bajnokáról méltóan emlékezett meg.

És Dr. Kaufmann, a ki gyakran mondta, hogy a sok bajviselt férfinak egy örömnapot akar szerezni, teljesen elérte czélját. Deutsch Henrik szíve mélyéből — az az: lelke egész erejével örült — óh, de nem ám, az arany serlegnek, a mit neki a bizottság a nap emlékeül átnyújtott — meg más egyébnek sem — Dr. Kohn urnak szavai, Dr. Kaufmann tanárnak jul. 31-ére a messze távolból küldött egy távirata, Dr. Goldzihernek üdvözlő sorai, a tanító-képző intézet emlékirata, Dr. Hirschler Ignác főrendi tag, Dr. Pollak Henrik, a rabbiságnak és számos más jelesek üdvözlő levelei felérnek neki Krösus minden kincseivel. Igen, örömnapja volt! Hisz elismerték az ő lankadhatlan törekvésének tisztaságát; Dr. Kohn mondta neki, hogy kiváló „érdemeket szerzett magának a magyar zsidóság körül az ő számottevő irói munkássága által is.“

Ekkor halottuk először az ő szájából, hogy vannak életének oly cselekedetei, melyekkel meg van elégedve ő maga is. A bizottságnak ugyanis azt válaszolta:

מי שנותניו בהם שבועים שנה ואם בגבורות שמונים שנה

ורחבם עמל ועון

„Éltünk napjai 70 esztendő, erősebb testalkotásunál 80 év. de büszkeségük munka és fáradtság! Büszkeséggel és meglelégedéssel tekintek vissza azon időszakra, a midőn a hatvanas években a zsidó ifjúságot én kezdettem szent vallásunk üdvös tanáival magyar nyelven megismertetni; áldom Istenemet, hogy br. Eötvös József volt vallás- és közoktatásügyi miniszter engem szemelt ki, hogy a tanító-képezdét magyar szellemben vezessem; és fáradtságos élttem büszkeségeként tűnik elem ez a tény, hogy az országos rabbi seminariumon én kezdettem a talmudot magyar nyelven előadni.“

A mint éltének büszkeségei „munka és fáradtság“, ugy az október 15-ki napnak büszkesége és fárasztó volt — az öröm izgalmi is izgalmak és ő nagyon örült, gyenge idegzete alig bírta, de az a határtalan erkölcsi

akarata, melylyel ő minden bajon diadalmaskodott, most is fölülkerekedett és ő nyugodtan társalgott a tisztelők, barátok és tanítványokkal, kik délután meglátogatták. A diszserleg mellé rendelte tenni Dr. Goldzihernek gratulációját, melyben azt írja: hogy a mai ünnepnapot ő is méltóan akarja megülni — de már nagyon sokallotta, hogy Dr. Simon József a „Pester Lloyd“ esti lapját is kiküldötte neki. „Szép, igazán szép“, rebesgette folyton, „ennyit nem érdemeltem, ez sok“. Ezután új terveket szőtt, miket kellene neki még a zsidó iskolák számára megírni. — — Adja Isten, hogy munkáját saját meglelégedésére elkészíthesse és hogy hátralevő napjainak még sok büszkesége legyen.

Ben Juda.

A zsidó ételszabályok.

A rituális metszés kérdése, melyet Svájcban vettek fel, tudvalevőleg Németországban is annyira napiérdéküvé vált, hogy a reichstagnak is kijutott belőle s a megunyolt és perszifált kérdésnek a német birodalmi gyűlés a legnevezetesebb szaktekintélyek véleményével adta meg a kellő fényes elégtételt. Természetesen a szenczáczió hajhászó francia lapoknak ez szemet szűrt s a »Figaro« belekotnyeleskedett a dologba. Hanem ott helyben megkapta a körmöst, A „Temps“ ugyanis f. hó 1-jei számában hosszabb cikket közölt a zsidó vallás szabályairól, mely nem foglalozik ugyan érdemben és kizárólag a sechita kérdésével, de olyan szoroson vonatkozik rája, hogy a konklusiót még a rövidebb eszű emberek is a zsidók javára vonhatják le belőle.

Egyébként ime a „Temps“ a ki A zsidó törvény és a hússzemle cz. cikkéből egy kis izletetű:

»A londoni »Nineteenth Century« cz. folyóiratban Behrend H. dr. egészen elismert alapon állítja, hogy a phtisis (kergekór) hústelekek által átszármasztatható. Tudvalevőleg a tavalyi párisi tuberkulos-gyűlés foglalozott e themával és a köztársaság elnöke eme kongresszus folytán rendeletet bocsátott ki, mely az 1881-iki egészségügyi rendszabályok hatályát a tuberkulosus állatokra is kiterjeszti, Behrend H. dr. legelőször a kergekór-bacillus felfedezésére és ennek az emberek és állatoknál való azonosságára utal, Klebs dr. és Woodhead dr. munkái beigazolták, hogy a szarvasmarha tuberkulosusok az emberre ezen betegségben szenvedő állatok husának bevitele által származnak át; Cornil és Villemín azáltal, hogy a takarmányba bacillusokat keverték, mesterséges uton idézték elő a szarvasmarhánál a tuberkulosist; Wurtz és Strausz kimutatták, hogy a tuberkulos-bacillusnak nem árt a gyomornedv és eme kutatások alapján az 1881-iki kongresszus azon óhajának adott kifejezést, hogy az olyan állatok húsát, melyeknél bármily csekély mértékben is megállapítható a tuberkulosus, lefoglalják és megsemmisítsék. Több rendbeli kiváló tudós ama nézetnek hive, mely szerint a fertőző baczil-

lusnak arra, hogy a tuberkulosis bajává fejlődjék, kedvező, bizonyos mértékig átöröklésre alkalmas talajra kell találnia; különben bajos volna eldönteni: miért nem esett eddig, míg olyan kevés óvintézkedést tettek, az egész emberiség a megfertőzés áldozatává. Azonban — eltekintve attól, mi ebből az igaz — a phtisis mindenesetre ama fertőző betegségek sorába tartozik, melyek fölött az előrelátó orvostudomány évszázadok óta fényes diadalokat aratott: a lepra, a typhusz, a dögvész, a himlő egyre tűnnek a föld színéről és remélhető, hogy a levágandó szarvasmarhák fölött gyakorolt sikeres ellenőrzés esetén ugyanaz áll majd a tuberkulosisra nézve is. De nem csodálatra méltó-e, hogy a zsidók e tekintetben évezredek óta előrelátóbbaknak látszanak, mint akármelyik modern nemzet? Azon betegségek között, melyek a biblia adatai értelmében az állatot emberi táplálkozásra teljesen hasznavehetlenné teszik, nagy pontossággal megírva ott találjuk azt is, melyet ma tuberkulosis néven nevezünk. Guéncau de Mussy az orvosi akadémiát már 1885-ben figyelmeztette e tényre. Nem resteli bevallani, hogy a zsidófaj rendkívüli életerejét, Mózesnek a vágómarha alapos megvizsgálását meghagyó szabályainak köszönheti.

Többek közt elmondja, hogy Franciaország főrabijától hallotta, hogy a zsidó mészárszékek felügyelői néha harmincz szarvasmarha közül huszonhatot kiselejtenek és különösen szigoruan járnak el, ha a tüdőn bármi csekély sérülést tapasztalnak, különösen a mellkashoz tapadt fityegő esetében. Azt mondhatjuk, hogy fityegő nélkül szinte alig van tüdő-tuberkulosis, ha akad is tuberkulosis fityegő nélkül. Így a talmud tudósaink előtt évezredekkel egyszerű módon elejét vette az ételek által közvetített tuberkulosis-fertőzésnek, midőn meghagyta, hogy minden levágott marha tüdejét felfújják és gondosan megvizsgálják.

De hát, amint bizonyítják, csakugyan előnyben van-e a zsidóság és tényleg megvan-e védve a fertőző betegségek ellen? Egybehangzóan bizonyítja ezt minden orvos, aki azon helyzetben van, hogy e tekintetben ítéletet mondhat. Londonban például, ahol a zsidók egész városrészeket laknak, ezen ténykörülmenyt az orvosi hivatásnak élők minden évi jelentése konstatálja.

Whitechapel városnegyedben, amint ezt Loane dr. állítja a zsidók között a phtisis nagyon ritka; Gibbon dr. szerint ugyanaz áll Holbornra nézve. A »Metropolitan Hospital« orvosai, ahol a zsidók számára külön termek vannak főtartva, azt állítják, hogy zsidó betegeknek ritkán volt phtisisük, s még ritkábban lettek e betegség áldozataivá. Maga Behrend dr. bizonyítja, hogy harmincz évi praxisa alatt egy csaknem tisztán zsidókból álló körben ezen zsidók között egyetlen egy phtisis esetet sem észlelt. Hosmes tanár másrésről arra figyelmeztet, hogy nagy járványok idején, mint a tapasztalat igazolja, a zsidók mindig keve-

set bet szenvedtek, mint más fajok; hosszú életük köztudomásu és épen ezen okból több életbiztosító-társaság méltányosabb feltételek mellett köt velük ügyletet.

A statisztika megerősíti mindeme általános megfigyeléseket a legapróbb részletekig. Megdönthetetlen tény, hogy Posen tartományban, hol a népességet csaknem egyenlő arányban németek, lengyelek és zsidók képezik, a keresztény újszülöttek közül három a halvaszületett, míg a zsidóknál csak egy. Egyéven alóli gyermekeknél az egész porosz birodalomban a halandóság a keresztények közt 23°/_o, a zsidók közt csak 15°/_o; 1—5 évig a halandóság a keresztények közt 36°/_o, a zsidók közt 25°/_o. — Hasonló eredmény konstatálható minden korra nézve, és ez a szabály olyan megdönthetetlen, hogy például Fürthben a keresztények átlagos élethossza 26 év, a zsidóké 37. Azonfelül itt nem olyan izraelitákról van szó, akik bőségben élnek, hanem megtorditva, oly zsidó népegről, mely a legszegényebbek közé tartozik, keze munkájával szerzi meg a mindennapi kenyerét és olyan hygieniai viszonyok között, melyek — a vágómarha megvizsgálását kivéve — általában károsak.

Mindeme tények olyan természetűek, hogy a hygienikusok figyelmét a talmud étel szabályzataira terelhetik, és be nem látható, hogy a zsidó hússzemlére vonatkozó rendelkezések, melyeknek üdvös voltát, mielőtt azt a mai tudomány ítélete megtette volna — annyi évszázad beigazolta — miért nem válhatnának valamennyinek javára szolgáló rendelkezésekké? Valóban kevésbé előnyös és kevésbé észszerű dolgokat vettünk már át a zsidó civilizációtól.

TÁROZA.

NEILA.

Elbeszélés a zsidó népeletből.

VI. FEJEZET.

Távol a szülői háztól.

— Sór Mendel, szólt a gróf, ismétlem magának, hogy gondoskodni fogok gyermekéről, a míg méltó lesz reá.

Különös volt, hogy Palléry egy szóval sem tudakozódott a leány után.

— És hogy leszünk majd a vallással? kérdi Sór alázatosan.

— A művészet maga is vallás, feleli a gróf kurtán.

A cház n mondani akart valamit, de ajkain elhalt a szó, mikor meglátta a gróf szigorú tekintetét.

Mire hazatért, a basszista már türelmetlenül várta.

- Mi ujság, kérdi izgatottan.
 — Ugyan mi volna?
 — Elviszi a gróf?
 — El! el!

Sór aztán elmondta, hogy mi történt, hogy a gróf már nem volt oly leereszkedő, mint mikor a sátorba jött, hogy olyan volt, mintha rossz szellemek szállták volna meg.

— Te, Sór Mendele, szolt Efraim, talán bizony megtudta, hogy megbuktunk az új kedusával.

— Bolond!

— Különben meglehet, hogy majd szigoruan fog bánni a leánnyal. . . Hja, Lotti nagyon akaratos, nehéz lesz megfékezni!

A leány ujongva fogadta a hirt, és meglátszott rajta, hogy nem lett volna földi hatalom, mely visszatarthatta volna.

Távozott. — — —

És midőn ismét beköszöntött a sátoros ünnep, a cházni szukájában csak ketten ültek, Sór Mendele és hű kísérelője.

Puszták voltak a sátor falai, hiányoztak az ékes virágok, az aranyos almák, diók, miket Lotti szokott felagatni.

— Emlékszel? . . . szolt a cházni vacsoraközben.

— Tudom, mire gondolsz? Ma egy éve, hogy Lottika virágot hozott a gróf kertjéből.

— Bár ne hozott volna!

— Sór, ne zugalódjál!

— Hiányzik nekem az a gyermek, nagyon hiányzik.

— Parancsolj az agynak meg a szívnek . . .

— Hogyha meghallják, mint siratod a leányodat, azt hihetnék, hogy eladtad, és most az utcán keresi apját.

— Igen, igen, úgy érzem, mintha eladtam volna!

— Ugyan kérlek!

— Ha anyja — Isten nyugosztalja, — élt volna, a gyermek most is itt volna.

Efraim mosolygott.

— Te nevezsz? kérdi Sór álmélkodva.

A basszista levelet vett ki zsebéből.

— Találd el, ki irt neked!

— Lotti! kiáltott fel a cházni . . . A leányom irt, és csak most mutatod meg az irását.

— Azt gondoltam, hogy veled diszitem fel a sátorot!

— Olvasd fel, Efi, olvasd! Hiszen én nem tudnék könyeim miatt.

[Folytatása következik.]

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük **szep-tember végén** lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre 8 frt — kr.
 fél évre 4 frt — kr.
 negyed évre 2 frt — kr.

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak

egész évre 7 frt — kr.
 fél évre 3 frt 50 kr.
 negyed évre 1 frt 75 kr.

*Az „Egyenlőség”
 szerkesztősége és kiadóhivatala
 Budapest, Váci-körút 23. sz.*

Naptár.

Vasárnap (1889. október 20.) 5650. tisri hó (30 napos.) 25-ike. Hétfő 26-ika. Kedd 27-ike. Szerda 28-ika. Csütörtök 29-ike. Péntek (Roschódes 1.) 30. napja. Szombat Chesvón hó (29 napos) 1. Róschódes. 2. napja. Hetiszidra: Nóach.

HIREK.

— **Bischitz Dávidné szobra.** Előző számunkban említettük, hogy a szegények fejedelmi gyámolítóját, Bischitz Dávidnét, a fővárosi szegény gyermekertegylet helyiségében felállítandó szoborral tisztelik meg. A leleplezésre a szoborbizottság a fővárosi tanácsot is meghívta, »mint a fővárosi közjótékonsági s művelődési intézmények hű, lelkes öreit, pártfogóit.« A meghívó, melyet Radocza János, t. elnök, Gross Sándor dr. elnök, Schwarcz Gyula dr., Murányi Ármin dr. és Singer Mihály dr. irták alá, s amelyet szombaton nyújtanak be, a következő lendületes sorokkal kezdődik: »Több fővárosi s vidéki jótékonsági egylet kezdeményezése folytán határozottat, miszerint azon kiváló, elévülhetlen érdemek elismerésül, melyeket a felekölt szellemű urhölgy Bischitz Dávidné egy emberöltőn át a közjótékonság terén mintaszerű s lankadatlan buzgalomával, önzetlen áldozatkészségével kivivott, a hála, a nagyra-becsülés s kegyelet szent érzelmei a honleányi erények által kimagasló Bischitz Dávidné irányában nem muló — hanem maradandó — a kortársakat s az utókort is közhasznu tevékenységbeni versenyzésre buzdító — emlék által — kifejezésre jussanak. A történelem is bizonyítja, hogy akkor voltak a népek a legnagyobbak és akkor álltak az anyagi s szellemi miveltés legnagyob fokán, mikor a leghálásabbak voltak jeleseik iránt.«

— **Ráiner főherceg** G u t t m a n n Dávid és Vilmos lovagokat magához hívatta és előttük barátságos szavakban adott kifejezést meglegedésének a fölött, hogy a derék testvérek száztvenezer forintot ajándékoztak a bécsi polyklinika számára, melynek ő Fensége a védnöke.

— **Karcagon** zsidó iskolát építettett a hitközség, melyen szombat és ünnepnapokon nem dolgoztak. Az iskola teljesen modern berendezésű s az egész környékén ritkítja párját. Az iskola létesítése körül legtöbb érdeme van Stern Dezső hitk. s Trebitsch Manó dr. iskolaszéki elnökön kívül Kohn M. L., Roth Gyula, Spigel Vilmos, Fischbein Jakab, Lehner Ignác és Berger Arnold hitk. tagoknak. A karczagi hitközség áldozatkészségének ez nem első tanujele, mert kevéssel az iskola előtt rabbija számára emelt szép épületet. Az iskola felavatása f. hó 7-ikén történt meg, mely alkalommal főt. Schück Bernát főrabbi tartott szép díkciójú tartalmas beszédet, este 1/8-kor bankett volt, melyen Stern Dezső, Trebitsch Manó dr., Raab Dávid, Schwacz Abrám, Kohn M. L., Beyer Arnold, s még számosan szép felköszöntöket mondtak.

— **A francia képviselőválasztások** tudavalevőleg a köztársaság győzelmével végződtek. A közel 2000 jelölt között 17 zsidó is volt, a kik közül hét: még pedig Reinach, Bischofschein Raynal, Crémieux, Naquet, Dreyfuss és Strauss meg is választatott. Hiába való volt tehát az az eszeveszett agitáció, melyet Drumont a választások alkalmával a zsidók és zsidó képviselőjelöltek ellen kifejtett. Vagy 50 kerületben ragasztotta ki Drumont gyűlölettel telt proklamációját, mit azonban az értelmes választó polgárság mindenütt fölháborodással szakgatott le, sőt Amrens, Brest és Marseille városokban a kiáltvány kifüggesztőit a munkásnép derekasan el is páholta. Különben, hogy Drumont agitációja teljesen csütörtököt mondott, azt legfényesebben bizonyítja magának Drumontnak szálnalmas bukása, melyet vele elvtársai hiven megosztottak, holott a zsidó jelöltek győzelmet arattak. Most a legfontosabb kérdés nem is az, hogy Drumont szégyenszerte vissza fog-e vonulni, hanem az, hogy az »antiszemita liga manifestumának« félmilliónyi példányát mikor fogja Drumont megfizetni? Persze ez már nem a politikába vágó dolog, ez az antiszemitizmus kulisszatitka.

— **Egy iskola-barát halála.** Mödlingből írják, hogy ott egy Singer Ignác nevű hitsorsosunk hunyt el a napokban. A megboldogult nagy különcz hírében állott, aggregény volt, nagyon szűken élt s egy Mödling környékebeli nyaralón kívül vagy félmillió vagyon maradt utána. Vannak ugyan szegényebb rokonai, hanem azért egész vagyonát végrendeletileg iskola-alapítványokra hagyta. Eme alapítványok közül nevezetesebbek: a 40,000 frtos népiskolai segédtanítói alap, melynek kamatai 100 frtonkint felekezeti különbség nélkül osztandók ki: to-

vábbá egy negyven ezer frtos alapítványt tett szegény iskolás fiuk ruházására, tankönyvekkel való ellátásra, és végre még egy negyven ezer forintos alapítvány, melynek kamatai 200 frtonkint nép- és polgáriskolai tanítók tanulmány uthoz való segélyezésre fordítandó. Szülőföldje, a morva Eibeschitz község iskolai céljaira is jelentékeny összeget hagyományozott.

— **Zsidó irodalmi egyesület** alakult Jassyban »Oholé Sém« czimen, mely mintegy fél év óta működik. Ezen idő alatt is hathatósan munkálta célját: a zsidó nép történetének és irodalmának és különösen az új zsidó irodalmi munkák terjesztését. Az egyesület szükséges volta mellett volt az a körülmény, hogy a román zsidó ifjuság, a zsidóság lényegéből mind kevesebbet tud, multját nem ismeri, sőt avval ellenséges lábon áll. Ezek az okok szükségessé tennék nálunk is egy zsidó irodalmi egyesület megalakulását.

— **Mellszoborral ismeri el** Knuzbach németországi város Cohn Simon kereskedelmi tanácsos abbeli érdemeit, hogy az odavaló gymnasium megalapítása nagyrészt neki köszönhető. A márványszobor — melynek elkészíttetését a városi képviselő-testület egyhangulag határozta el — a tanácsterem díszét fogja képezni.

— **Az izr. kézmű-egyesület.** Ez a budapesti derék és szépcélú egyesület egyre nagyobb körben folytatja működését. A napokban tartott választmány gyűlésén, a hol dr. Schönberg Armin elnökölt, első sorban Beer Jaques elhunyt dísztag emlékét örökölték meg. Aztán helybenhagyták azon 50 növendék felvételét, a kiket ujabban vettek be az intézetbe. A távozó 30 növendék helyére, a kik befejezték tanulóságukat, eddig 75 pályázó jelentkezett. A választmány az állami középipariskola növendékeinek 120 és 60 forintos ösztöndíjakat szavazott meg. Ezenkívül a szállóműves és az istvántelki földművelési iskola egy tanulójának kifizették tandíját. A művészeti ipariskola négy növendékének folyamodványa pénzügyi szempontokból nem volt figyelembe vehető.

— **Jótekonyság.** Ha házasok egymással versengni akarnak, tegyenek úgy, mint Bischitz Dávid és neje. Alig van nap, melyen az áldott lelkű Bischitzné ujabbnames tetteről ne hallanánk, nagyon megharagudott e miatt férje és most — ő hallatt magáról és nemes jótekonyságáról. Heves községben ugyanis az ugynevezett Sárga-pusztán saját költségén iskolát emeltetett. Tehát mégsem hagy mindent nejeire!

— **A pesti zsidó hitközség jövődi kántoraként.** némelyek operánk pótolhatlan művészt Ney Dávidot emlegetik. Egyik napilapunk ugyanis evvel az érdekes csaknem fait accompliként feltüntetett hírrel lepte meg olvasóit. A hitközség beavatott irányadó körei azonban Tamások ebben a dologban — s valószínűleg a hírt közlött lap sem marad e tekintetben a beavatott és irányadó körök mögött.

— **Ováczió.** Az országos izr. tanító-egyesület szalkai S c n w a r c z Jakabot, a mátészalkai hitközség elnö-

két f. évi augusztusban tartott közgyűlésén disztagijává választotta. A kitüntetett a tanügy nagylelkű barátja, a községi iskola számára 500 forintos alapítványt tett, az ottani tanító fizetését saját terhére 50 frttal javította és egyéb kulturális célokra is mintegy 2000 frtig alapítványokat tett. A tanító-egyesület diszoklevelét a napokban adták át a derék hitközségi elnöknek a mátészalkai hitközség tagjainak jelenlétében. H e r m a n József főtanító, az egyesület védéki választmányi tagja, szép beszédben méltatta a kitüntetett érdemeit, aki meghatva köszönte meg a megtiszteltetést.

— **Zsidó lord-mayort** választottak Bedfordban (a jó reménység fokán). Neve Lewyno és Angolország Bedford városából származott ide.

— **A Semseyné zsidója.** A »Debreczeni Ellenőr« érdekes és jellemző adomát beszél el a magyar kultúra fejedelmi jötevőjének Semsey Andornak anyjáról. A szabadságharcz idejében, mikor a magyar hadsereg Tisza-Csegénél átjött, a Semseyeik tanyáján Balmaz-Ujvárosra is elszállásoltak egy részét. Akkortájt még minden kuriának meg volt a maga zsidója, a ki sokszor egy jó szóért, egy sikerült tréfiáért is „jó üzleteket“ csinált. A Tiszának ezen vidékén szűken került még akkor a zsidóból és Semseyné asszony ő méltósága sokat tartott a környék egyetlen Rosenfeld Mórjára, akit a nép csak „pesti zsidó“ néven ismert. Egyszer hogyan-hogyan nem egyik főrangú tiszt lakásáról több rendbeli apróságnak lába kelt, melyet a „pesti zsidó“ udvarán találtak meg. Ezért aztán a Móricz gazdát szuronyok közzé szedték s úgy szállították a község házához, ahol őszintén megvallotta, hogy azon éjjel két átutazó háziló halt meg nála s ezek vehették meg a lopott holmit; de ő bizony ártatlan a dologban. Hanem hát a háborus időben nem sokat adtak éféle valamásra, A pesti zsidót a hadi törvényszék brevi manu kötél halálra ítélte. Az ítélet nesze eljutott méltóságos Semseyné asszony füléhez is, s onnét a szívéhez s ugyancsak megsajnálta az ártatlannak hitt Rosenfeldet. Föl is tette magában, hogy megszabadítja. Kapta magát s fényes lukullusi lakomát rendezett a tisztakar összes tagjai számára; a pinczéből előszedette a jóféle asszukat s a tokaji, ménesi, mádi s tudja még miféle borainak hadat izent. Persze a tiszt urak szedtek belőle alaposan s úgy éjfél tájban már a legtöbbjének keresztbe állt a szeme. Megzendültek a nóták, s a quaterkákon kívül az adomák is járták, mikor a vig társaság előtt egyszerre csak egy leketébe öltözött nő termett, kinek arcát sűrű fátyol borította. Egyszerre a hadbíró elé állt s a meglepett tiszt előtt letérdelt. „Kegyelem? kegyelem!“ „Kinek?“ „Az én zsidómnak, a Rosenfeld Móricznak.“ Erre a nő fejére vetette fátyolát s a hűledező tiszték Semseynét látták maguk előtt. A haditörvényszék ennek folytán beadta derekát s a patriarkális 25-ben marasztalta el a zsidót. — Hanem hát Semseyné azt gondolta, hogy a zsidót is „nem úgy verik“, mint a cigányt; mert hajnaltájban csak megkopogtatta a hajduja a Rosenfeld ablakát; hogy:

Hé Rosenteld gazda! — Ift vagyok — szólt remegve a szólított. Csak lassan, én vagyok a Miska hajdu. Azt üzenni a méltóságos asszony, hogy kendet nem magasztalják ám fel — hanem holnap huszonötöt elvernek rajta! de hogy nagyon meg ne ártson, ehol ni a méltósága küldi ezt a két selyem kendőt! Vegye hasznát. — Persze volt esze a Móricznak, hogy hasznát vette!

— **Egy antiszemita ügyvéd,** aki mint berlini elvtársainak nagyszáju agitátora a legutóbbi időkben nyilvánosan és több ízben a vezérszerepet vitte, — mint Berlinből írják — több nyereszkesedési vágyból elkövetett bűntett miatt az ügyvédi kamara tagjainak sorából kitörültetett. Különben ismeretes dolog, hogy az antiszemita urak a vizet csak másoknak prédikálják, holott maguk bort isznak.

— **Az olasz király** a wormszi származású H u t t e n b a c h Emil penangi (Hátsó-India) olasz konzult hasznos tevékenységének jutalmazásául az olasz koronarend lovagjává avatta.

— **Darmstadt rabbijának,** dr. Landbergernek, a hesszeni nagyherceg születésnapja alkalmából nagyobb-szerű rendjelt adományozott.

— **Frigyes német császár** emléke iránt nem nagy kegyelettel van a dühös maradiság, mely a leggyerekebb módon ad kifejezést vad érzelmeinek. Berlin egyik szállójának udvarán a boldogult fejedelem mellszobra körül levő rácsozatot ismételten lerombolták és összezúzták ismeretlen tettesek. A szálló tulajdonosa 1000 márka jutalmat tűzött ki a bűnösök fölfedezője számára.

— **Uj spanyol zsidó templomot** avatott föl New-Yorkban az itt csak hat év előtt megalakult »Montefiore Mózes« spanyol zsidó hitközség, A zsinagóga eredetileg német baptista templom volt, melyet a hitközség alapítói: D e l b o u r g o József, D e l m o n t e John és P a r r i e n t e A. 30.000 dolláron vásároltak meg. A pompás négyemeletes épület az izléses és méltó istenházán kívül a tantermeket és a hitközségi hivatalokat is magában foglalja. A hitközségi ragokon kívül számos meghívott vendég jelenlétében történt fényes felavatást G u e d a l i a M. kántor és S a b e l S. tanár vezetése alatt álló kara „Ma Tovu“ éneke nyitotta meg, utána A l l e n S. Henry a »sehechjónu«-val meggyújtotta az örökmécset, N i e t o A. H. rabbi a Montefiore emlékimájával kapcsolatosan áldást kért a kormányra. Ezután H a r t o g e n s i o A. E. hitközségi alelnök — a távollévő elnök helyett — P i z a D. dr. hitk. tagnak beszéd kíséretében átadta a frigláda kulcsait, ki a kar éneke mellett megnyitotta annak ajtait. Erre rendes istenítisztelet következik, melynek folyamán D. S. M o r o i s, Philadelphiából való rabbi beszédet mondott. Ezt ismét karénekek követték, egy magánének és P e r r e i r a H. M e n d e l dr. a spanyol-portugál nagyhitközség rabbijának tulajdonképeni felavató s mesteri szónoklata. Karénekekkel, a mincha imával és a „Jigdal“ énekével fejezték be az impozáns ünnepélyt.

— **Antiszemita hősök.** Bécsről szól a nóta, a »gemüthlich« városról, ahol alig van gyűlés pofozkodás, botozás nélkül. Dr. Lueger ur, Ignatieff unokája egyenes ágon (Ignatieff ugyanis a hazugság apja, míg Lueger a hazugság fia) kedves elvtársával az antiszemita nyomtatványokból élő Vetter nyomdászszal »általános választói gyűlést« hirdetett a Landstrasse választói részére. Mikor aztán az »általános« gyűlésen liberális választók is megjelentek »általános« elpüfölésben részesültek a hősies és szótartó óriási többségben lévő antiszemiták részéről. Bauer Eduard főtanító a demokrata-egylet elnöke akart szólni, emlékeztetve Lueger t demokrata multjára. Nosza támadt erre zenebona, lárma, zsivaj, orditózás; emelkedtek az öklök, botok, esernyők. Végre is a jelenlevő rendőrtisztviselő kénytelen volt feloszlatni a gyűlést. Most tört ki csak igazában a vihar, a felemelt öklök, botok, esernyők most leereszkedtek a liberálisok fejére. Csak a gyorsan elhívott karhatalom vett véget a nekivadult antiszemiták garázdálkodásának. No ezekkel a hősökkel okvetlenül legyőzi Ausztria Oroszországot, ha t. i. az oroszok sokkal kevesebben lesznek.

— **Az orosz zsidók helyzete.** Az argentiniai kormány párisi ügyvivőit megbizta, hogy lehetőleg könnyítsék meg az Oroszországból kiűzött zsidók kivándorlását Argentiniába. Az elűzöttek közül több ezer, kiket Bessarabiából űztek el, megy Argentiniába. Ismailából is legközelebb több hajó indul Amerikába orosz zsidókkal.

— **Zsidók Marokkóban.** Cantagalli az új olasz miniszter, néhány napot Tetuanban töltött és ott tartózkodása alkalmával a zsidóhitközség vezetőit is fogadta. Élénk érdeklődése a marokkói viszonyok iránt valamint szívélyes modora mély benyomást tett a küldöttekre. A miniszter az Alliance-iskolát is meglátogatta és saját maga kérdéseket intézett a tanulókhöz. Távozásakor nemcsak megelégedését fejezte ki az igazgató előtt, hanem tekintélyes összeget is nyújtott át neki a szegényebb tanulók megjutalmazására.

— **Zsidó humor.** Lapunk egy barátja közli velünk a következő jóízű adomát, mely megérdemli, hogy megörökítsük: „Ugyan hogy gondolhatsz arra“, kérdi az őszinte Lewy ur vén és rut barátját, Goldberg urat, „hogynőül veszed a gyönyörű Blum Lilyt? Csoda volna, ha hozzád menne, hiszen husz évvel fiatalabb náladnál.“ „Mítsem tesz,“ feleli Goldberg közönyösen, „mert ha reá nézek a szép kisasszonyra, tiz évvel megifjodom, ha pedig ő néz reám, azt érzi majd, hogy tiz évvel megöregedett, így aztán egykoruak leszünk mindketten.“

TURAY FARKAS

közvetítő-intézete

DEBRECZENBEN.

elhelyez Debreczenben és vidékén nevelőket,

nevelőnőket, könyvelőket, segédeket, gazdaszókat és egyéb intelligensebb állást keresőket. Czim:

TURAY FARKAS

közvetítő-intézete

DEBRECZENBEN.

Táncmulatság otthon,

könnyű szerrel, még kevésbé vagyonos családoknál is rendezhető. A legújabb mechanikai szalon-hangszer a **Phönix**, mely egész zenekart pótol, kellemes hangja és erős zenéje folytán, családi estélyeknél, tánczenére különösen alkalmas és valódi élvezetet nyújt. Ezen hangszerezrel bárki, habár zenéről semmi fogalma sincs, a legszebb dalokat, a legújabb táncdarabokat tudja eljátszani. Össze nem téveszhető az eddig ismert Ariston és más ilyenmű hangszerekkel, melyeket zeneteljeség és hang tekintetében a Phönix messze tulszárnyal. A Phönix érczből készített, elpusztíthatlan kóttákkal bír, melyek nemcsak egyes részeket, hanem teljes zenedarabokat, egész keringőket és négyeseket képeznek. Változtatott zenedarabjai nagyon pontosan és eredetien vannak rendezve, melyek a legnagyobb igényeknek is megfelelőhetnek, sőt egyes dalokat, operarészleteket oly eredetiséggel ad vissza, mely mindenkit csodálatra ragad. A „Phönix“ változatokkal játszható, ennél fogva táncdarabok erősebb hanggal, dalok halkabban, operák rezgő változattal játszhatók rajta. Ennél fogva a Phönix mindenütt kedveltséget vívott ki magának. A hangszer bővebb leírása képes hangszerkatalogusomban található. A megjelent zenedarabok jegyzéke kívánatra rendelkezésre áll.

Ez alkalommal van szerencsém ajánlani saját készítményű mindenféle néven nevezendő hangszerekből dusan felszerelt raktáromat. Mindennemű hangszerek és zenélő művek javítása pontosan teljesítetik. Ócska hangszerek szerébe is elfogadtnak.

Ujjonnan megjelent ragy hangszer-árjegyzékem kívánatra ingyen és bérmentve megküldetik. — Harmonikáról szóló képes árjegyzék külön kiadásban.

STERNBERG ÁRMIN legnagyobb hangszerkészítési telep
főraktára: Budapest, VII., Kerepesi-
ut 36. szám a. A „PHÖNIX“ egyedüli fő-
elárusítója.

Kohn Arnold

gazdag sirkőraktárát

(Vácikőrut 14, szemben az Andrássyut torkolatával.)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkőállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

Szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezdek a czég jó hírneve.

== Szombaton és ünnepnapon zárva. ==

LAMPEL RÓBERTcs. és királyi udvari
Budapest, VI. kerület**Wodianer F. és Fiai**

könyvkereskedés kiadásában

Andrássy-ut 21. sz. al.

megjelent és a nmlt m. kir. vallás- és közoktatási miniszterium által általánosan engedélyezett tankönyveknek

osztályok szerint rendezett jegyzéke:A miniszteri
engedély. száma.**I. osztály.**

Faludi J. — Szép J. Magyar ABC és olvasókönyv, ára kötve	20 kr.	17358—1888.
Faludi J. — Szép J. Német ABC és olvasókönyv, ára kötve	32 kr.	17358—1888.

II. osztály.

Magyar Nemzeti Olvasókönyv, a II. osztály számára, ára kötve	34 kr.	17358—1888.
Faludi J. — Szép J. Német ABC és olvasókönyv, ára kötve	32 kr.	17358—1888.
Belicza J. Magyar nyelvtani kézikönyv. I. füzet, a II. osztály számára, ára	15 kr.	17358—1888.
Faludi (Fuchs) J. Számvetési gyakorlókönyv. I. füzet, a II-dik osztály számára, ára kötve	15 kr.	14539—1889.

III. osztály.

Magyar Nemzeti Olvasókönyv, a III-ik osztály számára, ára kötve	40 kr.	17358—1888.
Faludi J. — Szép J. Német olvasókönyv. II. kötet, ára kötve	40 kr.	17358—1888.
Belicza J. Magyar nyelvtani kézikönyv. II. füzet, a III. osztály számára, ára	20 kr.	17358—1888.
Faludi (Fuchs) J. Számvetési gyakorlókönyv. II. füzet, a III. osztály számára, ára kötve	18 kr.	14539—1889.
Hatsek Ignác. Magyarország megyei térképeiből	20 vagy 30 kr.	14596—1879.
Hatsek Ign. Magyarország térképe a legújabb megyei beosztás szerint. Minden megye külön színnel színezve	20 kr.	17358—1888.
Dobóczky L. Gazdasági és kertészeti füzetek I., az elemi fiúiskolák III. és IV. osztálya számára, ára	18 kr.	4068—1885.
Dobóczky L. Gazdasági és kertészeti füzetek III., az elemi leányiskolák III. és IV. osztálya számára, ára	18 kr.	4068—1885.

IV. osztály.

Magyar Nemzeti Olvasókönyv, a IV. osztály számára, ára kötve	46 kr.	17358—1888.
Faludi J. — Szép J. Német olvasókönyv, III. kötet, ára kötve	48 kr.	17358—1888.
Belicza J. Magyar nyelvtani kézikönyv, III. füzet, a IV. osztály számára, ára	20 kr.	17358—1888.
Faludi (Fuchs) J. Számvetési gyakorlókönyv. III. füzet, a IV. osztály számára, ára kötve	20 kr.	17358—1888.
Kuttner S. Első oktatás a földrajzban, a népiskolák IV., V. és VI. osztálya számára. Teljesen átdolgozták		
Suppan Vilmos és Laukó Gusztáv, ára kötve	30 kr.	14539—1889.
Schwicker H. J. Geographie von Ungarn. (Német tannyelv, iskolák számára. ára kötve	40 kr.	17358—1888.
Lange H.—Dr. Cherven Fl. Elemi iskolai atlasz, 2-dik bővített kiadás. 13. színezett lapon.	40 kr.	14539—1889.
Hatsek Ignác, Magyarország megyei térképei, úgy mint a III. osztályban.		14596—1879.
Hatsek Ignác, Magyarország térképei, mint a III. osztályban, ára	20 kr.	17358—1888.
Dobóczky L. Gazdasági és kertészeti füzetek, mint a III. osztályban	18 kr.	4068—1885.

V. osztály.

Magyar Nemzeti Olvasókönyv, az V. osztály számára ára kötve	62 kr.	17358—1888.
Belicza J. Magyar nyelvtani kézikönyv. IV. füzet, a V. és VI. osztály számára, ára	40 kr.	17358—1888.
Spitzer L. Német nyelvgyakarló, ára	20 kr.	17358—1888.
Langraf M. Deutsche Sprachlehre I., ára kötve	36 kr.	17358—1888.
Kuttner S. Első oktatás a Magyarok történetében. Teljesen átdolgozták Suppan V. és Laukó G., ára kötve	30 kr.	14539—1889.
Mayer M. Rövid Alkotmánytan, ára	16 kr.	17358—1888.
Kuttner S. Első oktatás a földrajzban. A népiskolák IV., V. és VI. osztály számára teljesen átdolgozták		
Suppan V. és Laukó G.,	30 kr.	17358—1888.
Lange H.—Dr. Cherven Fl. Elemi iskola atlasz. II. kiadás, ára	40 kr.	14539—1889.
Hatsek Ignác Magyarország térképe mint a IV. osztályban.	20 kr.	17358—1888.
Kuttner S. Kis Természettan. Teljesen átdolgozta Suppan V.	36 kr.	14539—1889.
Kuttner S. Első oktatás a Természettanban. Teljesen átdolgozták Suppan V. és Kozocsa T., ára kötve	40 kr.	14539—1889.
Vargyas E. Természettan módszeres előadásban, ára kötve	20 kr.	17358—1888.
Kakujay K. Természettan, ára	60 kr.	17358—1888.
Kakujay K. Naturgeschichte, ára	60 kr.	17358—1888.
Dobóczky L. Gazdasági és kertészeti füzetek II., az elemi fiúiskolák V. és VI. osztálya számára.		4068—1885.
Dobóczky L. Gazdasági és kertészeti füzetek IV., az elemi leányiskolák V. és VI. osztálya számára.		4068—1885.

VI. osztály.

Magyar Nemzeti Olvasókönyv, a VI. osztály számára	62 kr.	17358—1888.
Magyar nyelv, Német nyelv, Magyarok története, Alkotmánytan, Földrajz, Atlasz, Természettan, Természettan és Gazdaságtan úgy mint az V. osztály.		

Ugyanott jelentek meg és ajánlatnak tankönyvül való alkalmazás céljából szives figyelmébe:

Stern Ábrahám. Héber nyelvtan. Rövid vezérfonal középiskolák és szemináriumok számára, ára	50 kr.
Kohn Salamon. Első oktatás a bibliai történetben magyar-német 17. kiadás. Népiskolák számára, ára	40 kr.
Kohn Salamon. Bibliai történet. Középiskolák, polgári és felsőleányiskolák számára. 3-ik kiadás, ára	44 kr.
Kohn Salamon, rabbi és hittanár. Vallástan az izraelita ifjuság számára. Harmadik kiadás, ára	50 kr.
Salamon Kohn, autorisirter Rabbiner, öffentlicher Religionslehrer. Erstes Buch Moses hebräisch, mit einer wortgetreuen deutschen Uebersetzung für die israelitische Schuljugend. Erstes Heft, ára	50 kr.
Salamon Kohn. Erstes Buch Moses hebräisch, mit einer wortgetreuen deutschen Uebersetzung für die israelitische Schuljugend. Zweites Heft, ára	50 kr.
Salamon Kohn, autorisirter Rabbiner und Religionslehrer in Budapest, Lehrbuch der mosaischen Religion für die israelitische Schuljugend, 3. Auflage, ára	50 kr.
Neumann Salamon, tanító. Olvasókönyv felsőbb izraelita iskolák számára. Ára füzve	20 kr., kötve 30 kr.
Goldberger József. Lásón M'dabereth gyakorlati héber nyelvtan Áhn F. új tanmódja szerint a magyar nyelvhez alkalmaztatva tanodai és magánhasználatra. I. folyam, ára	30 kr.
Dr. Josef L. Fischer, Direktor Lesebuch für die oberen Klassen der israelitischen Schulen, ára	30 kr.

Továbbá ugyanott jelent meg:

A. Lederer. Musterhauptschuldirektor und Lehrerbildner an der königl. isr. Präparandien in Budapest. Erziehungslehre für isr. Aeltern, Lehrer und Lehramtszöglinge, ára	1 frt.
---	--------